

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadványban átvéve:
 Egy évre — 10 kor.
 Helyben kifizetve:
 Egy évre — 20 kor.
 Helyben kifizetve:
 Egy évre — 20 kor.
 Vidékre postán küldve:
 Egy évre — 24 kor.
 Helyben kifizetve — 9 c.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelent minden nap a házi és
 nagy városi napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség kizárólag viszályok
 vagy megfémlelésre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.

Árnyék minden ára 6 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 7.

Szabad verseny és szabad kifosztás.

Egyik fővárosi lap vezércikkéből előzom ide a következő kifejezéseket:

- »Földzúsora divik nálunk.«
- »A szabadság elfajult szabadossággá.«
- »A tejel is hamis mértékkel mérik, hogy a nagyságos urak részére még duzsabb uzsora-haszon jusson.«
- »Megcsalják a kisembereket.«
- »Az inség első hírére arra gondolnak, hogy az árakat emeljék.«

Kik? kérdezzük s óvatosan körülzünk, nehogy még valaki felekezeti sértesnek vegye a feleletet.

Pedig szó sincs itt arról, a mire méltóztatik gondolni. Az idézetek a Pesti Hirlapból valók, a mérges kis vezércikk pedig borsot akar törni — a szövetkezetek orra alá.

Már erre csakugyan megáll az ember esze. Szerencsére mindnyájunknak van annyi büntetőjogi tapasztalatunk, hogy eszünkbe jut a szaladó tolvaj: a ki legjobban kiabál: Tolvaj! fogd meg a gazembert!

Tényleg van nálunk földzúsora; csak arra vagyunk kíváncsiak, az a szegény szövetkezeti bolt csinálja-e a földzúsorát, a mely ostornyelet és czukrot ad el, vagy a két éve hirhedtté vált Káhn Ezékiel, Berele Háj és társai?

A szabadság is elfajult szabadossággá,

mi panaszkodjunk lehangosabban. De biz az a szabadosság nem a tisztviselők fogyasztási szövetkezetében, hanem a fékevesztett izgatásokban, laza erkölcsökben, de annál szorosabb kartelekben és trustökben nyilvánul.

Persze, az volna a szép szabadság, hogy a szegény ember csak a szatócstól vehessen mindent, annak fizesse a dupla hasznót, a szatócsot pedig még csak a szabad verseny se kényszerítse a tisztességes haszon határainak betartására. Legyen a paraszt, a kisember a kisuzsorások megkötözött rabszolgája, a mint közép-osztályunk rabszolgája erkölcsileg és vagyoniilag a nagy uzsorásoknak.

Elég volt már az ilyen szabadságból; köszönjük alásan, de nem kérünk belőle.

Soha még nemzet olyan tandijat nem fizetett, mint a magyar. Osi egyszerű erkölcsünkkel, naiv becsületességünkkel beledobtunk a szabad verseny örült forgatagába; le is szedte rólunk a rajtunk lévő ruhát is, míg megtanultunk benne mozogni. A tandij eluszott; apáink vagyonának javarésze a fiu kezéről idegenbe került. De a leczkét megtanultuk.

S most, mikor mestereinknek a leczkét felmondjuk, van sirás, fogak csikorgatása és krokodil-könyekkel végigcsorgatott vezérczikkek.

Régi magyar kereskedelmünk nagy részt tönkrement; tönkretette a török, az osztrák. Az ujabbnak gyenge volt a hittele, vékony a pénze, szemernyi a ta-

pasztalata. Rá nézve a szabad verseny szabad kifosztatást jelentett s addig zengett is a liberális himnusz a galicziai Kárpátoktól a romániai szorosokig a szabad versenyről. Semmi korlát! Sutba az uzsora-törvényt!

Éljen a felek szabad megegyezése!

És most?

A vidám tenor bánatos basszusba ment át s állami kényszer-szabályokat emleget. Ej, ej, hát ez a szabad verseny? Megakarja tiltani, hogy a szövetkezetbe értelmes emberek is belépjenek, Hát csak eddig volt jó a »felek szabad megegyezése?« És hogy teljes legyen a kép, a farkas megkönyyezi a bárányt, az uzsora fölött kesereg megindítóan az uzsorás!

Ennek pedig az a magyarázata, hogy ha egyenkint nem birtunk a szabad verseny rendszere mellett boldogulni, birunk tizen, százan, ezren, százezren, Minél többen, annál jobb. Megtanultuk a szabadverseny előnyeit megismerni; megismertük saját kárunkon. A kár okozta gyengeséget kipótolja az egyesülés, a sokaság megadja az önbizalmat, az értelmes vezérek tág látókört adnak a kis embernek — és ime, ma a szövetkezetek kezében a szabad verseny hatalmas fegyverré lett, a mely győzelmesen védi a magyarságot s megremegteti az eddig elbizakodottakat.

Engelék hamis mértékről panaszkodnak, csalárdul bukott vezérigazgatók a kisembereket óvják a csalástól — maga-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A japán nők.

A japán nők a férfakkal szemben elfoglalt helyzete nem különbözik más keleti népek nőinek helyzetétől. Az az alárendeltség, a melyet e tekintetben mindenütt feltalálunk keletországaiban, itt sem hiányzik. A japán nő nem élettársa, csak nője a férjének. Csak az a brutális bánásmód nincs meg náluk, amiben más országok hasonlóan alárendelt helyzetű női részesülnek.

Házának nem urnöje a japán asszony, csak megtört személye. A társas életben semmi szerepe nincs, — egy évben legfeljebb kétszer-háromszor jelenik meg férjével házán kívül.

A nő tisztelete, a szépsége iránti hódolat, mely a férfit teszi engedelmissé a nőkkel szemben, még nem foglalt tért a japánok között.

A hazug, rejtegető zárkózottság — egymás

közt — egyáltalán nem sajátja a japán népnek. Mindenben, a mi csak történik, ott van a nyilvánosság szeme. Azokban a papirosfalakkal elválasztott lakásokban senki sem titkolódik mások előtt, az alacsony, színes házakkal szegélyezett utcákon senki nem hord titkot magával.

Az egész esketési szertartás ennyiből áll. A vőlegény és menyasszony közös — nő — barátja kíséretében, a lány gyaloghintóban megy vőlegénye házához, fehérben, a gyász színében, azt jelezve ezzel, hogy szülei számára meghalt s ezentúl a férje családjához fog tartozni.

Ott lakodalmas multság várja, melynek közepette tarkával cseréli fel a gyászruhát. Néhány csésze tea kölcsönös kiütésével tesznek fogadalmat egymásnak vőlegény és menyasszony s a házasságot evőszközök és ruhadarabok ajándékozása pecsételi meg. Pap semmi szerepet nem játszik az egész szertartásban.

Minden formalitás elvégzéséről az említett

barát gondoskodik, a ki az egybekelés után is tanácsadója marad az új párnak. Az evőszközökön és ruhákon kívül nem visz magával hozományt a leány, a minthogy semmi vagyoni jogaik nincsenek is a japán nőknek.

A házasságot egyik fél, különösen a férj kérelmére bármikor fel lehet bontani. Elegendő ok erre a másik fél fecsegő, vagy zsémbes természete, féltékenység, balgaság. Amilyen szabadon határozzák el magukat az együttélésre, — oly könnyen áll módjukban mást választani erre, hogy ha a köteléket tehernek tartják.

Erdekházasságot, a mit a mesterséges köttetés formájának elismerése tett csak lehetővé, alig ismer a japáni. Ezek csak a feudális korszakban voltak napirenden, a mikor az osztály- és vagyonkülönbségek élessége eltérbe tolt a házasságnál is az osztály- és vagyoni érdekeket.

Ekkor nem ritka házassági ok volt a férfi, vagy a nő előkelősége, vagyona. A nagy reformok véghezvitele s a jogegyenlőség meggyő-

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE

angol divat férfiszabó-czég

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

Nagyvárad,
Fő-utca.
(Uri Casinó-épület).
TELEFON 520.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít *férfi-öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhaneműeket. — Női costümöket, valódi angol SZÜVETEK nagy választékban.

ez a tény fényes eredménye a szövetkezetek működésének. Ilyen eredmény után a szövetkezetek ellen hiábavaló, lemosolyogható erőlködés minden kapálózás; a karaván halad.

A tisztességes kereskedelemnek nem kell félnie a szövetkezetektől; tisztességes haszonra dolgozik egyik is, másik is. De a tisztességtelen kereskedelmet kérlelhetlenül legázolja.

Épít a szövetkezeti eszme, de rombol is. Építi a jót, rombolja, a mi kártékony volt. Áldás jár működése nyomában s Anglia példája mutatja, hogy a szövetkezet a kereskedelmet is csak javítja.

A selejtesért nem kár; hadd hulljon mielőbb.

A szövetkezetek pedig, a múlt századbeli gazdasági haladás örökbecsű vívmányai, haladjanak tovább a megkezdett uton előre. Minden sikerük a tisztességnek egy-egy emlékeztető diadala, mely után buzgó imádság epedez százezrek ajakán.

Dr. K. A.

A nemzetközi szövetkezeti kongresszus.

— III. nap. —

A Köztelek díszterme ma is megtelt a nemzetközi kongresszus résztvevőivel. Henry Wolff a szövetség elnöke, a kongresszus hátralévő pontjaira tett előterjesztést.

Gróf Károlyi Sándor felhívja Dömötör Lászlót, hogy a tegnapi, a fogyasztási szövetkezetéről benyújtott, határozati javaslatához fűzött vitára tegye meg észrevételeit.

Dr. Dömötör László sajnálkozva konstatálja, hogy a benyújtott határozati javaslat félreértésekre adott alkalmat. Ezt annak tulajdonítja, hogy maga a javaslat felölelte az indokolás egy részét is.

A szövetkezetek autonómiája és köre.

Ezután Wolff ismertette a szövetkezetek központi bizottsága részéről készített javaslatot, mely egyesíti a Dömötör-féle javaslatot az egyes szónokok által elhangzott javaslatok-

kal. Dömötör javaslatát nem ejti el, csak meg-
rövidíti. Az új javaslat a következő:

A VI-ik nemzetközi szövetkezeti kongresszus kijelenti, hogy teljesen megengedhetetlen, hogy a szövetkezetek törvényes helyzetük tekintetében különböző hatóságok alá rendeltessenek; ellenkezőleg: a szövetkezetek érdekei azt követelik, hogy az csak egyetlen, különösen erre képesített hatóság alatt álljon, a milyen Angliában a «Registered of Friendly Societies», hogy a törvény teljes szakismerettel és szigorúsággal végrehajtsák.

A kongresszus kijelenti továbbá, hogy a szövetkezetek felülvizsgálása elsősorban a szövetkezetek joga, a melyet gyakorol az általuk szervezett kötelek, vagy az erre külön szervezett hatóság, amint a fentebb megnevezett angol szervezet. Ez a jog azonban távolról sem illethet olyan hatóságokat, melyek távol állanak a szövetkezetektől, minők a Kereskedelmi Kamarák, a melyek érdekei a szövetkezetek érdekeivel összeütközésbe jöhetnek. Kijelenti végül a kongresszus, hogy bár általában ajánlatos az eladásokat csakis a szövetkezeti tagokra kiterjeszteni, a szövetkezet, de még inkább a szegényebb néposztály érdeke, mint a kik leginkább nélkülözik a szövetkezeteket: kívánatos, hogy ne tiltassanak el a szövetkezetek az idegeneknek való árusítástól, hogy ezzel az angol fogyasztási szövetkezetek fényes példája szerint a szegényebbeknek is lehetővé tétessék a szövetkezeti tagságra szükséges anyagi eszközöket megszerezni.

Dömötör László dr az imént elhangzott határozati javaslatot annál is inkább elfogadja, mert az új javaslat lényegében az övével azonos.

Erre szavazással döntöttek s a javaslatot nagy többséggel elfogadták.

A szövetkezetek állami támogatása.

Ezután gróf Rocquigny a francia szövetkezetek elnöke tartotta meg nagy érdeklődés közepette előadását arról a témáról: támogatandók-e államilag a szövetkezetek és ha igen, mi a támogatás módja?

Előterjeszti előadása kapcsán a következő határozati javaslatot.

A VI. nemzetközi szövetkezeti kongresszus tekintettel arra a megtámadhatlan tényre, hogy a szövetkezeti intézményeknek a magánkezdés és kölcsönösség alapelvein kell nyugodnia, másrészt elismerve azt a tényt, hogy már az állam támogatása hatalmasan hozzá-

járult a szövetkezetek fejlődéséhez egyes oly országokban, hol az állam támogatása nélkül fejlődött volna ki, azon a véleményen van:

1. Hogy a szövetkezésnek szociális jelentősége folytán minden államban joga van a közhatalóságok jóakarátára, sőt kedvező bánásmódjára.

2. Hogy oly államokban, ahol a szövetkezetek fejlesztése érdekében az állam támogatását szubvenciók, vagy kölcsönök formájában elkerülhetetlennek tartják, a támogatásoknak mérsékelt korlátok közt kell maradniuk, csak időleges segítség lehet és sohasem befolyásolhatja a szövetkezetek önkormányzatát.

Ebben a kérdésben is érdekes vita volt.

Dr. Alberti (Németország.) Határozottan ellene van a szövetkezeteknek állami szubvenzionálásának, mert meg van győződve, hogy az csak a szövetkezetek autonómiájának rovására történhet.

Issakov (Oroszország.) Az előtte szólóval ellentétes a nézete. Es pedig őt az orosz szövetkezetek állami támogatása győzte meg, hogy mivé fejlődhetnek a szövetkezetek állami támogatással.

Es éppen oroszországi tapasztalatai győzték meg, hogy a szövetkezeteknek az állami támogatásra szükségük van.

Wolf Károly, a szász szövetkezetek elnöke Nagyszebenből azt fejtegeti, hogy az állami támogatás csak a szövetkezetek szabad mozgását alterálja. Ha kell a szövetkezeteknek támogatás, létesítsék azt maguk központi intézetek szervezésével.

R. Barré (Franciaország.) A szövetkezetek igenis igénybe vehetik az állam támogatását, nem ugyan a fogyasztási szövetkezetek, hanem a termelő és iparszövetkezetek. Ez se legyen azonban szubvenció, alamizna, hanem kedvező hitel.

Henry Vivian (London) után A Von Elm (Hamburg) szólalt fel nagyobb figyelmet kelve. Azt tartja, hogy az államnak kötelessége a szövetkezeteknek támogatása, de nem szubvenció alakjában, hanem adóelengedésben, a behozatali vámok elengedésében kell a szövetkezeteknek az állami támogatást igénybe venni.

Szeidl Ambrus a Központi Hitelszövetkezet igazgatója szerint a mi speciális viszonyaink szerint az állami szubvenció mellőzhető. Fölvetetvén a kérdés, ha vajjon a szövetkezetek az állam részéről támogatandók-e, véleménye szerint a kérdést nem lehet generalizálni.

keresedése óta ezek az érdekek teljesen eltűntek.

A japán nő feladata engedelmességni az atyjának, férjének s a gyermekeknek. Az egész család jólétének gondozása az ő terhe. Korán kel, későn fekszik, mindenre kiterjed gondja a ház körül, az egész napot szakadatlan munkában tölti. S e mellett senki észre sem veszi, személye eltűnik, a nélkül, hogy számbavennék létezését. Ha férje elvál tőle, nem köteles gondoskodni az eltartásáról, sőt gyermekei eltartásáról sem. S a japán asszony teljes hűséggel rendeli alá magát férjének. Csodálatosan szép vonásokkal vannak e nők megáldva: külsőleg kellemesek, szeretetreméltóak, bensőleg lágyak, gyöngédek, szelidek, rokonszenvesek. A nőiesség minden varázsával együtt, legvonzóbb sajátja a japán nőknek.

A japán férj törvényes felesége mellett más nőt is tarthat házában.

Társaságban ugyszólván eltűnik a japán asszony.

Míg a férfiak, a férje vendégei, köröskörül guggolnak a földön, dohányoznak, mulatoznak, addig ő észre sem véve kuperodik valamelyik sarokba, a honnan csak akkor tipeg elő, ha bort, vagy teát kell felszolgálnia. S ezt a legnagyobb figyelemmel, tapintattal, szeretetreméltóan, minden cikornya nélkül végzi. Eleinte féltékeny mozog, de csakhamar felenged s bizalmasan, vidáman, bár minden zaj nélkül jár kel, mint valami gyermek. Bármily derűs és hangos a férfiak társasága, a nő bele nem ve-

gyül, teendői után visszavonul, s oldalt, vagy hátul marad csészéje mellé guggolva.

Egyedül az obi-ban fejti ki kacérságát a japán asszony. Széles vállszallag ez, mely a sötét színű ruhát viselő férjes nőknél az egyedüli tarka toilet-darab. Széles, merev ráncokban csavarják a nyakuk köré s a végét hátra vetik. A nyak körül selyemzsinórok tartják fogva. Ennek a szalagnak művészies megkötése a női kacérság legnagyobb diadala. A gazdagabb nők dusan áttört selyembrokátból készítették obijaikat, melyek gyakran százakba kerülnek.

A japánoknál a nő nem tartja fenn a családját s az ősök oltárán nincs jogosítva áldozni. E miatt nagyon gyakori a fuigyermekek adoptációja olyan házaspároknál, a kiknek nincsenek fiaik. Sokszor fiut is, lányt is adoptálnak s a megfelelő korban összeházasítják őket.

Az is előfordul, hogy ahol csak lány van, ennek völégényét adoptálják s ő veszi fel a leány családjának nevét. Ő tölti be azután az apa elhunytával a családfele kötelességeket, gondoskodik az özvegynek — sőt ha megöregszik, az apjának, valamint testvéreinek is eltartásáról.

Az európaiakkal való érintkezés mit sem változtatott a japán nők helyzetén. Jogai nem bővültek, társadalmi állásuk ugyanaz maradt. Csak legujabban kezdik falyenni a harcokat a régi hagyományok ellen, a nők egyenjogúsítása érdekében.

A japán nép szórakozásai, élvezetei általában a nő körül forognak.

A kis gésák, a kis vándorművésznők hosszas és gondos tanulmányokban sajátítják el művészetüket. A tanulmányokat egész fiatal korukban kezdik el. Szegény szülőktől vállalkozók vásárolják össze a leánygyermeküket, hogy gésáknak képezzék ki s 18 éves korukig ugyszólván ezeknek vannak bérbe adva az ilyen lánykák. Ő tartja el azután őket s énekre, tánczra, az etikett diszolgó formáinak elsajátítására tanítja.

Testi és szellemi képességei a leggondosabb kiművelésben részesülnek. A kezdők szerelmi énekeket s bordalokat tanulnak, behatolnak az öltözködés rejtelmeibe s abba a művészetbe, hogy testi tulajdonaikat hogyan jutassák érvényre a lehető legelőnyösebben. Mindezeknek nagy hasznát veszik, midőn ünnepi lakomák, templomi körmenetek alkalmával veszik igénybe szereplésüket. Már 8—9 éves korában ott van a kicsike jószág a lakomákon s azt tanulgatja: hogyan kell a legnagyobb kecscsel a csészéket töltögetni.

Különös gondot fordítanak a társalgási ügyesség elsajátítására, a mire hivatásuknál fogva nagy szükség van. Tizenkét éves korukban már mint tánczosnők és énekesnők lépnek fel s a melyikük kedves és ügyes, azt már ettől kezdve sürűn foglalkoztatják. Bevételéből most még mestere kárpótolja magát eddigi eltartásáért s kiképzéséért. Mikor a 18 éves kort eléri, megszűnik a szerződés, a mely őt

Ami helyes Angliában, ami jó Németországban, az más országban nem lesz helyes. Nálunk a szövetségek igénylik az állami támogatást és ezt nekik el kell fogadniuk, még ha azzal az államnak ingerenciája lesz az ügyekre.

Wrabeff Károly (Ausztria) szerint az egyesült helyes álláspont az, hogy a szövetségeknek önmagukon kell segíteni. Az államtól nem kérünk és nem követelünk mást, mint hogy hagyjanak a szövetségeknek békét. Ha az állam akar valamit tenni, tegye azt a tanítás terén. Ez elég.

Gróf Széchenyi Imre francia és német nyelven fejtette ki álláspontját. Abban a véleményben van, hogy a szövetség ezáltal állami érdek. Ezzel fogva, ahol a magánkezdemenyezés hiányzik, nincs érdekünkben az állami kezdeményezést megakadályozni. Az előadói javaslatot elfogadja.

Chioussa francia delegátus után **Füredi** Jákó szólalt fel és ezután **Halstead** (Anglia) fejtette ki álláspontját. Az állam ne pénz szubvenciával segítse a szövetségeket, hanem feldolgozó gépekkel és munkaalkalmakkal.

A keletázsiai háború.

Mi az oka a liaojangi vereségnek?

Páris, szept. 7. Pétervárról érkezett tudósítások szerint ott a nyomasztó hangulat nőttön-nő. Most már tisztában vannak azzal, hogy a liaojangi nagy mérkőzés az orosz hadsereg döntő kudarczát jelenti. Mind valószínűbbé válik, amiről tegnap még csak szállingó hírek szóltak, hogy Stackelberg hadosztálya, amelynek az lett volna a feladata, hogy Kuropatkin visszavonulását fedezze, menthetetlenül elvesztettnek tekinthető. A mukdeni utról leszorították Stackelbergert huszonöt ezer emberével Kelet felé, a hol a teljes körülkerítés veszedelme fenyegeti. Most kezdik csak a hadvezetőséget bírálni. A közvélemény nem annyira Kuropatkin tábornok, mint inkább Alexejew helytartó ellen foglal állást. Alexejewnek tulajdonítják azt, hogy a katasztrófa utolérte az orosz hadsereget. Mert lassankint kiderült, hogy a Kuropatkin az egész veszedelmet előre látta és nem akarta a döntő mérkőzést elfogadni. Idejében vissza akart vonulni Karbinba vagy Mukdenbe, mert ott a terepviszonyokat kedvezőbbnek tar-

vállalkozójához költi, — ettől fogva önállóvá lesz.

Az ünnepi lakomák elmaradhatatlan mulatsága a gésák fellépése. Ez egyik fogása, éke a lakomának, eleven virágcsokor a szem gyönyörködtetésére.

A vendégek patkóalaku félkörének szabadon hagyott közepére énekesnők és táncosnők perdülnek. Atlasz- és selyemruhákba vannak öltözve, a melyek kelméje arany- és ezüstszállakkal van átszőve. Egyesek a zenekar szerepét töltik be; énekelnek, a gitárszerű szamirzen hurjait pengetik s tamburinton dobolnak kezükkel.

A többiek elkezdik keleties tárczkat: testük körvonalait kecses mozdulatokkal, szindus, kaleidoskopszerű, harmonikus változásokban hullámoztatják.

A gésa az egyedüli nője Japánnak, a ki a női előnyöket öntudatosan s művészileg kidomborítva képviseli. Mellette a vendéglők és teaházak kiszolgáló leányai, a nem kevésbé kedves nezanok, — gyönyörködtetik a férfiszemeket.

Ebben az érdekes kelet-ázsiai szigetországban, mint láttuk, a férfi és nő közötti viszonyban teljes a férfiuralom. S a japán nők nem érzik e miatt magukat boldogtalannak — lelkük derűs, mint hazájuk felhőtlen égboltozata.

totta s a védelmi állást is jobban tudta volna megerősíteni. Azonban Alexejew egyre küldte az üzeneteket Kuropatkin főhadiszállására, hogy csak fogadja el a mérkőzést. Másrészt pedig Kuropatkin is Hamlethez hasonlítják, aki nem tudta magát határozott cselekedetre elszánni. Szemére lobbantják, hogy nem hajtotta végre visszavonulási szándékát, ha belátta, hogy a döntő csata elfogadására a liaojangi hadállás alkalmatlan. Neki, mint főhadvezérnek, tudnia kellett volna, mikor szabad egy nagy csatát elfogadnia. Most már arról van szó, hogy ugy Alexejewet, mint Kuropatkin visszahívják és másokkal helyettesítik. Már a liaojangi ütközet közben, amikor híre kelt annak, hogy az orosz sereg helyzete válságosra fordult terjesztették, hogy Alexejew beteg s hogy aligha maradhat meg tovább hivatalában. Most alighanem a visszahívás lesz a vége.

40000. orosz elesett.

Pétervár, szeptember 7. A hadügyminiszterhez érkezett hivatalos jelentések szerint a Liaojang körül folyt harcokban 40000 orosz esett el. A Wyborg és Orloff ezredek teljesen megsemmisültek. (Az előbbinek tulajdonosa Vilmos császár.) A főhadiszállást Karbinba helyezték át.

Az oroszok visszavonulása.

Berlin, szept. 7. Mukdenből jelentik a »Lokalanzeiger«-nek, hogy az oroszoknak teljesen sikerült Mukdenbe visszavonulniok. A leghevesebb harc a liaojangi vasuti hidnál fejlődött ki, mert az oroszok minden pillanatban attól tarthattak, hogy a japánok a hidat felrobbantják. A csata leirhatatlannal vérengző volt, de azért sikerült az oroszoknak a hidon átvonulni és Mukdent elérni.

Liaojang, szept. 7. Az oroszok visszavonulása is óriási veszteséggel járt. A japánok folytonos szuronyrohamokkal üldözték őket. E közben az oroszok körülbelül ötezer embert vesztek.

Kuropatkin menekülése.

Pétervár, szept. 7. Kuropatkin tábornok táviratozza Miklós császárnak 5-ikéről: Hadseregünk ma előnyomult észak felé és ezáltal megmenekült abból a veszedelmes helyzetből, amelyben volt, mert az ellenség úgy a keskeny arcvonalon, mint baloldaltól is fenyegette. Egész nap tartott az utóvédnél a baloldalon az ágyúzás, mely azonban csekély jelentőségű volt. Veszteségünk a mai napon vagy 100 embert tesz ki.

Páris, szept. 7. A Havas-ügynökség jelentik Mukdenből 6-ikéről: Az oroszok kiűrtették a Taice-állomást.

Port-Arthur ostroma.

Csifu, szept. 7. Este Port-Arthur irányából ágyúzás hallatszott. Két kínai tolmácsot, akik Stössel tábornok környezetéhez tartoznak, még pedig az egyik Susienben, a másik Paling-samban, a japánok mint kémeket elfogták és kivégezték. Port-Arthurból érkezett kínaiak jelentik, hogy az oroszok holnap általános támadást várnak a szárazföldi és a tengeri oldalról. A japánok 2-ikán vagy 3-ikán hevesen bombázták a várost. Erhungsan erődben két ágyut hasznavehetetlenné tettek. A liszt ára Port-Arthurban 10 rubelről 4-re esett, mert a napokban egy nagy gőzös érkezett oda élelmiszerekkel főleg liszttel.

Oyama záró jelentése.

Budapest, szept. 7. (Saj. tud. táv.) Londonból jelentik: Oyama tábornok elküldte már záró jelentését Tokióba a liaojangi csatáról. Feltűnő, hogy semmi említés nincs benne az orosz ágyúk elkobzásáról, a mi arra enged alapos következtetést, hogy mégsem hagyta cserben

Kuropatkin a tüzéségét, mint némely jelentések állították.

Kuropatkin stratégiai remeklése.

Budapest, szept. 7. (Saját tud. táv.) Londonból jelentik: Kuropatkin bebizonyította most nagy stratégia voltát. Az a visszavonulás, a melyet véghez vitt, valószínűségi stratégiai remeklés, mely örökké nevezetes marad.

Elkerülte azt a veszedelmet, hogy a japánok elvágják Mukdentől. A szekeresz csapatai már el is érték Mukdent, az összes ütegei biztonságban vannak. A japánok erőltetett menetben közelednek Mukden felé. Párhuzamos vonalban haladnak az oroszokkal, kiket apró csatározásokkal háborgatnak.

Mukden előtt.

Budapest, szept. 7. (Saj. tud. táv.) A Novoje Vremja értesülése szerint a japánok már csak 13 kilométerre vannak Mukdentől. Kuropatkin rögtön elrendelte a város kiűrtését.

UJDONSAGOK.

Művészeti esemény Nagyváradon.

Nevezetes művészeti esemény van készülőben Nagyváradon. Városunk nemes szívű előkelő hölgyei körében született meg a főnséges eszme, hogy a budapesti I. honvédszenekarnak legközelebb Nagyváradra jövetele alkalmával városunk közönségét egy valóban ritka művészeti élvezethez juttassák.

Tegnap aztán az eszme teljesen megoldást nyert.

A hangverseny vasárnap 11-én este lesz a Szigligeti színházban. Közreműködnek az egész országban oly nagy hirre tett szert budapesti I. honvédszenekar, melynek a városunk közönsége előtt ma is friss emlékezetében élő dezséri *Bachó* István a karnagya, kit nagy zenei talentumáért a nagyvárad háziezred zenekarából Budapestre vitték, továbbá a világhírű hegedűművészleány *Geyer* Stefike, kit már a biharmegyei nőegylet egyik hangversenyéről ismer Nagyvárad közönsége és *Dienzl* Oszkár hírneves zongoraművész.

A honvédszenekar is kitűnő műsort állított össze, *Geyer* Stefike pedig azokat a darabokat fogja eljátszani, melyeket az angol király előtt adott elő, megnyerve a britiek uralkodójának tetszését. Nem érdektelen itt megjegyezni, hogy a hegedűművészleány legközelebb Rómába megy a Vatikánban koncertet tartani, Perosi karmester meghívására.

A hangversenyt a közreműködők rendezik de a nettó jövedelem felét a Biharmegyei nőegylet kapja, mely a női menház céljaira fordítja.

Közelebbi részleteket a kibocsátott plakátok nyújtanak. Itt csak annyit jegyzünk meg, hogy jegyek a színházi pénztárnál már szombaton válthatók lesznek.

A nevezetes művészeti esemény bizonyára zsufozásig fogja a színház nézőterét a legelőkelőbb közönséggel megtölteni.

* **Személyi hír.** Dr. *Szekely István* egyetemi tanár, ki néhány napot városunkban töltött, mint *Palotay praelátus* vendége, tegnap Budapestre utazott.

* **Kisasszony napja.** A katolikus egyház ma csütörtökön ünnepet ül, Isteni üdvözlők édesanyjának, a boldogságos Szűz Mária születésének ünnepét, mely napot a magyar katolikusok Kisasszonynapjának nevezett el. Ez alkalomból az összes katolikus templomokban ünnepélyes szent misék fognak tartatni. Kisasszony napján tartatik meg az aradmegyei Mária-Radnai a szokásos híres kisasszony napi bucsu, melyre mintegy 50—60.000 ájtatoskodó sereglik össze az ország minden részéből. Városunkból is sokan mentek el az idén is a Mária-radnai bucsura. E napon különben a nem messze fekvő Szent-Jobbon és Rézbányán is van bucsu, melyen szintén sokan jelennek meg Nagyváradról. Bár hivatalosan az ősz kezdete szeptember 21-én van, mégis általában Kisasszony napjától szokták számítani az ősz, mert e napon a költözött madarak még itthon maradt része is eltávozik s bucsut mondanak visszavonhatatlanul a kis frakkos fecskék is. Továbbá általában elterjedt szokás szerint különösen az elemi iskolákban e napon nyitják meg az új tanévet.

* **A miniszter s a Fő-utca burkolása.** Megirtuk már annak idején, hogy a belügyminiszter felhívta a várost, hogy a Fő-utca burkolását hajtsa már végre. A város a tegnapi tanácsülés határozatából kifolyólag most értesíti a minisztert, hogy a várost nem terheli mulasztás e tekintetben, mert a kellő lépéseket megtette, de a villamos vasut építését engedélyező okirat nem érkezett még le, már pedig míg a sínek lerakása nem történik meg, addig a Fő-utca burkolását sem lehet végrehajtani.

* **Biharvármegye közgyűlése.** Biharvármegye törvényhatósága szeptember hó 21-én és esetleg következő napjain tartja meg őszi közgyűlését, melynek előkészítésén serényen dolgoznak a megyeházán. A tárgysorozat mint mindig, ugy ezuttal is bő lesz. Az őszi közgyűlésen többek közt névszerinti szavazással fognak dönteni két pótdadó kivételése kérdésében az 1905 évi háztartási költségvetési előiránnyal kapcsolatosan. Tudniillik az állandó választmány a jövő 1905. évre a vármegyei közszükségleti alapra 4 1/2, %-os, továbbá az elhagyott gyermekek részére segély alap létesítése céljából fél %-os törvényhatósági pótdadók kivételést hozza javaslatba. — Lesz tehát egy kis megyei élet Nagyváradon 17—18-án a löverseny 21-én a megyei közgyűlés egy kis élénkséget fog csinálni városunkban.

* **A tisztviselők drágasági pótléka.** A városi tanács tegnapi hosszú gyűlésén a kisebb javadalmazású tisztviselők, tanítók, szolgák s rendőrök részére adandó drágasági pótlék miként való felosztása is napirendre került. A tanács olyképp határozott, hogy azok a tisztviselők és alkalmazottak, kik 1904. január 1-seje előtt már a város szolgálatában voltak és annak szolgálatában vannak ma is, egész évre megkapják a fizetésük 8 százalékát drágasági pótlékok címén, ellenben azok, kik csak 1904-ben lettek kinevezve, nem kapnak drágasági pótlékokat.

* **Jubiláris bucsu Mária-Pócsra.** Debreczenből a róm. kath. hívek pénteken reggel zászlók alatt gyalog Mária-Pócsra zarándokolnak, hol a szokásos bucsu ünnepek lesznek. Ennek a zarándoklásnak bizonyos jubiléris

színeze is van, amennyiben ez lesz a 100-ik zarándok út, melyet a katolikus hívek Debreczenből Mária-Pócsra tesznek. Eppen ezért a vezetők zarándokbotot és nemzetiszínű karaszallagot fognak viselni.

* **Erzsébet királyné halálának évfordulója.** Holnapután szombaton, szomorú nap emlékeztetést ül a magyar nemzet. Hat éve lesz 10-én, szombaton, hogy a magyarok védszellemé, ki búban, örömben hű osztályosa volt népének, idegen földön, távol övéitől, honától, egy elvetemült gaz anarchista törének esett áldozatul. A gyászos évforduló alkalmából gyászmise fog tartatni a templomokban, melyen a tanuló ifjuság is megjelenik, megemlékezőn a magyarok Erzsébetjáról, esdvén számára örök nyugodalmat és áldást emlékére az Eg Urától.

* **Biharmegye a múlt hónapban.** Biharvármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt tartotta meg rendes havi ülését *Beöthy László* főispán elnöklésével jelen voltak az ülésen: *Miskolczy Ferencz* alispán, *Keszthelyi Zoltán* főjegyző, *Balogh János*, *Varró Domokos*, *Balogh Elemér*, *Baranyi András*, *Wallner Odón*, *dr. Popovics György*, *Zigre Miklós*, *Hegyesi Márton*, *gróf Tisza Kálmán*, *Lovassy Ferencz*, *Szunyogh Szabolcs*, *Sipos Orbán*, *Pfuhl Agoston*, *Markovics Károly* és *Hranyiczky Károly* árvaszéki elnök. Az alispáni jelentés a vármegye viszonyairól ad igazán hű képet. Az állami állatorvos jelentése szerint az elmúlt hónapban az állategészségügyi viszonyok változatlanok voltak. *Pfuhl Agoston* helyettes pénzügyigazgató jelentése szerint a felszaporodott adóhátralékok behajtása folyamatban van; de a nagy hátralék mellett is, ugy a pénzügyigazgatóság, mint a pénzügyminiszterium ad használati engedélyt. *Sipos Orbán* királyi tanfelügyelő a vármegye tanügyi viszonyairól terjesztett elő jelentést. A királyi főmérnök jelentése után egyes apróbb községi ügyeket intéztek el. Délután *Hranyiczky Károly* előadása mellett gyámügyi ülés volt.

* **A színház átengedése.** Más helyen bővebben emlékeztünk meg arról a fényesnek s nagysikerűnek ígérkező hangversenyéről, melyet vasárnap este a budapesti *I. honvédszenekar* *Geyer Stefike* és *Dienzl Oszkár* rendeznek részben a biharmegyei nőegylet javára a Szigligeti színházban. A hangverseny sikere érdekében özv. *Grünvald* Henrikné urasszony buzgólkodik s az ő kérelmére a városi tanács tegnap tartott ülésén díjmentesen, csupán a kiadások megtérítése mellett átengedte a Szigligeti színházat a hangverseny megtartására.

* **Ev. ref. tanítóképző Nagyváradon.** A bihari ev. ref. egyházmege Nagyváradon a Nagy Sándor-utcai ev. ref. leánynevelő intézet mellett a *Kálmán Mihály-utcai* tőres telken tanítóképző intézetet létesít. Az egyemeletes épület felépítésére tegnapi ülésén adta meg a városi tanács az építkezési engedélyt.

* **Hosszu tanácsülés.** Nagyvárad város tanácsa tegnap délelőtt ülést tartott, *Rimler Károly* polgármester elnöklése alatt. A tanács ugyancsak nagy munkában volt, mert a 10 órákor kezdődő tanácsülés 1 óra után ért véget s egész sereg fontos ügyet intézett el.

* **Régi rend a városházán.** Tudvalevőleg az idén kísérletet tettek a városházán a melegebb időszak beálltával a délelőtti egyhuzamban való hivataloskodás rendszerével. Mi mindjárt az új rendszer behozatalánál, de azóta is többször rámutattunk az okokra, melyek lehetetlenné teszik az új rendszernek sokáig való fennállását, különösen az ügyes-bajos polgárok érdekei szempontjából. Ugy látszik hogy a város főbb tisztviselői sem találták jónak az új rendszert, mert a tegnapi tanács-

ülésen *Rimler Károly* polgármester bejelentette, hogy szeptember 15-től kezdve a városházán ismét helyre áll a régi rend s délelőtt, délután is lesz rendes hivatalos óra, nem pedig mint most volt, csak inspekciós tisztviselő volt található délután.

* **Távozó őrnagy.** A katonai rendeleti közlöny s a hivatalos lap legújabb száma a *József főherceg* nevét viselő nagyvárad 37-ik gyalogezredet közlő értekezést közöli. Ő Felsége házi ezredünk egyik derék főtisztjé, *Marschner József* őrnagyot a 28. tábori vadászászlóalj parancsnokává nevezte ki. A 37-ik gyalogezred tisztikara a távozó őrnagyban kiváló, általánosan tisztelt bajtársat, a legénység pedig szigorú, pontos, de jólelkű, humánus gondolkozású főlebbvalót veszít.

* **Érdekes lelet.** Nyitráról jelentik: A magyar kormány megbízásából herceg *Odescalchy Arthur* és dr. *Nagy Géza* a nemzeti múzeum régészeti osztályának vezetője Nyitramegye privigyei járásának divéki körjegyzősége területén kutatásokak rendeztek. Divék és Jeskofalu határában egy dombot felásattak, hol egy urnára akadtak. Az urna, melynek kiemelése sikerült, kettős fülű és egy nagyobb fazékban volt elhelyezve s korát körülbelül 2500-3000 évre teszik. Az urnában elégetett hullamaradványok voltak és igen érdekes ékszerek, gyűrűk hármas karikában és nyakékek. A gyűrűk átmérete arra enged következtetni, hogy a hullák gyermekek maradványai. A talált tárgyak a nemzeti múzeumba küldettek.

* **A pénteki közgyűlés.** Mint már említettük, Nagyvárad város törvényhatósága holnap pénteken délután tartja meg szeptember havi közgyűlését. A közgyűlésen dr. *Beöthy László* főispán fog elnökölni. A közgyűlés elé terjesztendő polgármesteri jelentés sem fog semmi különöset tartalmazni a nemrég tartott közigazgatási bizottság előtt jelentetteken kívül mert a jelenleg szabadságon levő tisztviselők nevének bejelentésén kívül csupán az Erdődi *Adolf* nyugdíjaztatása folytán megüresedett irnoki állás betöltését fogja kérelmezni a polgármester. Egyebet a polgármesteri jelentés nem tartalmaz. A közgyűlési tárgyak közt csak egy-két politikai irányú fog vitát provokálni, a többi simán fog menni s így rövid gyűlésre van kilátás.

* **Felszólalás a virilisek jegyzéke ellen.** Nagyvárad város igazoló választmánya által Nagyvárad legtöbb adófizetőinek 1905-re készített lajstroma tudvalevőleg most közszemlén van s azok, kik kimaradtak a lajstromból, de a fölvetel felvételeinek megfelelőnek, felszólamlási joggal élhetnek. Eddig csak *Lewitter Miksa*, a *László s Hunyadi malom* igazgatója adott be felszólamlást, kérvén a virilisek közé felvételét, kimutatva, hogy az általa fizetett adóösszeg alapján, de más tekintetből is jogosult a legtöbb adót fizetők között szerepelni. A felszólalási határidő ma csütörtökön délután 5 órákor lejár.

* **Vásárok határidejének elhalasztása.** *Hieronymi Károly* kereskedelemügyi m. kir. miniszter leiratban értesítette Biharvármegye alispáni hivatalát, s a nagyvárad kereskedelmi iparkamarát hogy megengedte, miszerint Biharvármegye területéhez tartozó Nagybárod községben a folyó évi szeptember hó 19-ére eső országos vásár ez évben kivételesen szeptember 20-án, Tenke községben pedig ugyancsak szeptember 19-ére eső országos vásár szeptember 26-án tartassék meg.

* **A Kórház-utcai vasuti átjáró.** A Kórház-utca lakosainak panasza folytán a város megkereste tudvalevőleg az államvasuta-

REGÉNYCSARNOK.

A brixtoni rejtély.

— Bűnügyi regény. —

Írta: A. C. D. (Angolból.)

47

— Örültség volt, hogy idejött! . . . Meneküljön azonnal . . . En is az élettemmel játszom, mert szóba merek állni önnel. A Négyek Tanácsa halálra keresteti, mert ön is segített Ferriernek a szökésben.

— Nem félek tőlük! — felelte Jefferson sötéten. — Önnek is tudnia kell a dologról, Cowper . . . könyörgöm mindenre, ami szent: feleljen meg néhány kérdésemre . . . Azelőtt barátok voltunk: — az Isten szerelmére, ne tagadja meg a feleletet!

— Nos, mit akar tudni? — kérdezte a mormon aggódva és szorongva nézegetett maga körül. — Csak gyorsan hát! . . . Mert itt még a szikláknak is van fülök.

— Mi lett Lucy Ferrierből? — kérdezte Jefferson.

— Tegnap ment nőül a fiatal Drebberthez . . . Rajta. ember! . . . Bátorság, az Istenért! Jefferson megtántorodott és lihegve ült le egy köre.

— Férjhez ment? — kérdezte hörögve — Azt mondta, hogy férjhez ment?

— Tegnap . . . tegnap délután. Azért van föllobogózza a város . . . Civakodás is volt a fiatal Drebbert és Stangerson közt, mert mindegyik magának akarta a leányt . . . Mind a kettő ott volt az üldözők közt: s Stangerson, mivel ő lőtte le a leány apját, magának követte őt . . . de a gyülekezetben a Drebbert pártja erősebb volt s így a próféta is neki ítélte a leányt . . . De azt mondják, a leány nem él sokáig; én magam is láttam őt tegnap . . . Olyan volt, mintha koporsóból vették volna ki . . . Nos, mi az? . . . Ön már megy is?

Jefferson fölkel a szikláról. Sápadt arca oly rideg és szilárd volt, mint a márvány; csak vadul villogó szemei égtek szörnyű tűzben.

— Ugy van, már megyek, — felelte rekedten.

— Hová megy? — kérdezte a mormon aggodalmasan.

— Ne törődjék velem! — felelte Jefferson kurtán.

Evvel vállára vetette puskáját, neki vágott a hegységnek s pár pillanat múlva eltűnt a sziklák közt.

A mormon jóslata beteljesedett: — szegény Lucy nem sokkal élte túl a gyalázatot, melybe kényszerítették . . . egy hónap múlva már halott volt. A lelketlen Drebbert egy csöp-pet sem sajnálta; voltaképen csak azért akarta

feleségül venni, hogy megkaparíthassa az öreg Ferrier vagyonát; s most, hogy ez megvolt, Lucival nem sokat törődött.

Am: a feleségei szerették és sajnálták a fiatal asszonyt, s ott virasztottak a ravataia mellett . . . És ekkor hajnalában különös dolog történt. Az ajtó hirtelen kicsapódott s egy vad arcú, szilaj vadász toppant be a halottas szobába. Rá se nézett senkire, egyenesen oda ment a koporsóhoz, megállt a halott előtt, mély áhitattal lehajolt hozzá és megcsókolta a homlokát . . . aztán fölemelte a halott kezét, lehuzta ujjáról a jeggyűrűt és fogcsikorgatva kiáltott föl:

— Nem engedem, hogy evvel temessétek el!

Ez volt az egész; — de ez is oly rövid ideig tartott, hogy mire az asszonyok fölocsudtak rémületükből, a vakmerő halottrablónak már nyoma se volt, s azt se tudják, hogy az ajtón, vagy az ablakon ugrott-e ki . . . úgy hogy egynemelyik szinte csak álomnak vélte a dolgot, aki pedig nem volt ott, el se hitte a kísérteties történetet.

Jefferson Hope pár hónapig még ott kóborolt a hegyek közt és egyre a boszúról álmódott. A városban rém-meséket beszéltek az elzúllott, ijesztő, rongyos alakról, aki a hegységben bujkált és néha lejött ólálkodni is a város körül . . . Egyszer éjjel beírték a Stangerson ablakán s a golyó ott süvöltött el a mormon füle mellett . . . Másszor meg Drebbert, mikor a hegyek közt járt, majd agyonütötte egy lezuhanó szikla, melytől csak úgy menekült, hogy hirtelen hasra fektült, s a roppant kődarab átugrotta őt.

(Folyt. köv.)

KOZGAZDASAG.

Határidők.

Budapest, szept. 7.

Buza áprilisra	10.92
Buza október	10.69
Tengeri	7.56
Rozs okt.	8.28
Zab ápr.	7.36
Káposzta, repeze, aug.	

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. szept. 7-án.

Osztrák hitel	685.50
Magyar hitel	749.50
Allmvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	
Wagon-kölcsön	

Értéktőzsde.

Budapest, szept. 7.

Magyar aranyjárdék 4‰	118.90
Magyar koronajárdék	97.10
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4‰	88.75

Magyar vasuti kölcsön ezüstben	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4‰	97.50
Italmérsi jog megváltá i kötvény	98.50
Horváth szlavon földterhermentési kötvény	2.06
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	161.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	99.—
Osztrák járadék papirban	99.85
Osztrák járadék papirban	1.19
Osztrák járadék aranyban	.99
Osztrák korona járadék	1.58
Osztrák államsorsjegyek	16.10
Osztrák magyarban részvény	7.59
Magyar hitelbankrészvény	651.—
Osztrák hitelintézet részvény	6.41
Párisi vista	19.08
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.80
Németbirodalmi márka	289.65
Londoni vista	94.96
20 márkás arany	28.44

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hajnal Ferencz

fűszer-, festék-, bor-, ásványvíz- és csemege-üzlete

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA

Széchenyi-szállodával szemben.

Van szerencsém a t. cz. vevőközönség figyelmébe ajánlani dusan felszerelt mindenremű festékárulmat, u. m.

PADLÓ FESTÉKEK

Borostyánmáz 1 kg dobozban I-ső rendű	75 kr.
II-ső	65
Spirituszmáz 1 " I-ső	70
II-ső üvegekben I-ső	85

OLAJ FESTÉKEK

Minden színben 1 kg dob. I-ső rendű 82 kr.

Matt-, fényezett- és vasbutorok tisztításához

Bruniolinok, Spirituszlackok s Emallackok,

valamint

Terpentin, Firnis, Copállak, Damárlack, Börlack, Vaslack stb.

Pormentesítő olaj

1 kgr. ra 30 kr.

Helybeli megrendeléseket hához, vidéki megrendeléseket helybeli állomáshoz díjtalanul szállítok. Szíves megbízás mellett vagyok

teljes tisztelettel

577 **HAJNAL FERENCZ.**

Raffia, szőlőkötő fonal, ojtó-pamut, kékő és kempor.

Előpatakai gyógy- és forviz főraktára.

FŐ-ÜZLET: Zöldfa-utcza, a Zöldfa-kávéházzal szemben.

Szülők figyelmébe ajánljuk

fiuk és leánykák részére: kész fehérneműeket, ugyszintén paplanok,

harisnyák minden rőfös és női divatáruk nagy választékban.

FÉRFI-INGEK. Szolid és pontos kiszolgálás mellett.

Szabó Testvérek rőfös- és divatáruháza Nagyvárad, Zöldfa-utcza, — a »Zöldfa«-kávéházzal szemben és a »Zöldfa«-sörccsarnok mellett. —

FIÓK-ÜZLET: Zöldfa-utcza, a Zöldfa-sörccsarnok mellett.

FINOM KISZOLGÁLÁS.

SZOLID ÁRAK.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva
Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos
és kárpitos

BUTOROK

modern stílusban, gazdag választékban,
várban.

Szolid, szabott árak!

„Amerikai Áruház”,

Nagyvárad,
Olasz, Fő-utca, «Bazár»-épület.

Sehol oly olcsón nem lehet
beszerezni az összes

iskolai idényre

szükséges fiú és leány fehér
és színes ruhára valókat,
valamint a legjobb minőségű
harisnyát, mint az

Amerikai Áruházban.

Guzmann Ferencz

bádogos-mester

Nagy-Körös-utca 8. sz. (Mertz-ház.)

Elvállal:

légszesz-, vízvezeték-berendezéseket,
csatornázásokat.

Fürdőszobákat és angol closteteket
800 készítését.

Mindenemű

bádogos munkálatokhoz, tervek és
költségvetéseket díjtalanul készítenek.

**Házak jókarban tartási
vállalata.**

Telephonszám: 448.

„Nagyvárad Hitebank”

részvénytársaság

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi
időtartamra a legolcsóbb kamatláb
és a legelőnyösebb feltételek mellett

**törlesztéses
jelzálogkölsönöket
nyújt,**

melyeket a legrövidebb idő alatt fo-

lyósít. Kölsönkérő részről hiteles
telekkönyvi kivonat, kataszteri bir-
tokiv és esetleg községi becsü-bizo-
nyítvány mutatandó be. Drágább
kamatozású kölsönöket bélyeg- és
illetékmentesen convertál.

Elfogad betéteket könyvecskékre és folyó
számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os** kamatot
fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol
váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre
előleget ad.

Az igazgatóság.

789

Hirdetmény.

A helybeli helyőrség legénységének élelmezési kezelőségénél
folyó évi szept. hó 27. és 28-án,
délelőtt 9 órakor az 1905. évben szükséges

**hús, zsír, liszt,
hüvelyes vetemények stb.**

szállításának biztosítására versenytárgyalás tartatik,
és pedig: **27-én a hús és zsirra,**

28-án a liszt, hüvelyes vetemények stb-re vonatkozólag.

A közelebbi feltételeket naponkint délelőtt 10—11 óráig a várban, a
helyőrségi élelmezési kezelőségénél lehet megtekinteni. 874

A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyváradon.

Részvénytökeje teljesen befizetett félmillió kor.

Betéteket elfogad előnyös feltételek mellett könyvecskékre vagy
folyószámlára.

Leszámítol magán- és üzleti-váltókat a legmérsékeltebb kamat-
láb alkalmazása mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra zálogkölsön vagy folyó számla
alakjában.

Vesz és elad tőzsdén jegyzett értékpapírokat és bevált értékpapír
szelvényeket és sorsolt értékeket.

Kézi zálogosztályában (Kossuth Lajos-utca 4 sz. földszint) pénz
előleget nyújt arany és ezüst tárgyakra valamint mindennemű ingósá-
gokra a törvény által megszabott kamat mellett

Rövid vagy hosszabb lejáratu közönséges vagy törlesztéses jelzálog

kölsönöket nyújt

ház és földbirtokokra

esetleg drága kamatozású kölsönöket convertál 500 koronától kezdve
10—50 évi visszafizetésre a legolcsóbb kamat és tőketörlesztési hányad

881

mellett, gyors lebonyolítással.

Hirdetések felvételnek
a legjutányosabb árban a lap
kiadóhivatalában.

Egy elismerő levél.

Wilhelm Ferencz gyógyszerésztől és cs.
kir. udvari szállító, Neunkirchen Alsó-
Ausztria.

Mittersill.

Értesitem Önt, az Ön Wilhelm-féle
antiarthritikus antireumatikus vértisztító-
teája hét személyen, akik csuszajosok vol-
tak, segített úgy, hogy most mind egész-
ségesek, egy személy, ezt meg kell jegyez-
nem, már egy egész éve ágyban feküdt
de az én tanácsomra ivott ilyen teát, most
pedig megint járhat a dolga után. Az én
feleségem is nélkülözhetetlennek tartja a
házban ezt a teát. A tea feltalálójának
ezerszer köszönetet mondok. Ennek a
teának minden házban és minden család-
ban ott kell lennie.

Tisztelettel:

Kräll György.

Kapható Franz Wilhelm gyógyszerész, cs.
s kir. udvari szállító, Neunkirchen, Alsó-
Ausztria, valamint nevesebb gyógyszerárak-
ban és droguerákban.

Schicht-szappan

„szarvas“

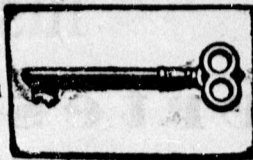
vagy

„kulcs“

Jegygyel

legjobb, legkiadósabb s ennél fogva
legolcsóbb szappan. — Kiadása
káros alkatrészekből mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljenk, hogy
minden darab szappan a „Schicht“ névvel és
a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

Sz. KOCSIS JÁNOS

hadi felszerelő intézete.

NAGYVÁRAD, Szent László-tér. — a „Sas“ kávéház
— — mellett — —

Van szerencsém az **önkéntes urak** figyelmébe

ajánlani egyenruha intézetemet hol a legelegánsabb
felszereléseket bármely **legolcsóbb árakért készítem.**

Tisztelettel

Sz. Kocsis János, hadi felszerelő intézete.

606

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

U j ü z l e t !

Szolid és pontos kiszolgálás!

A legdivatosabb francia delainek, batisztek, legjobb mosó kartonok, 140 cztm. széles fekete és tegethof lüsterek, napernyők, legolcsóbban csak **Kertész Sándornál** szerezhetők be, NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca, (Heimann Lipót és Társa céggel szemben.)

Szolid és pontos kiszolgálás!

U j ü z l e t !

Még csak 3 hétig.

Hatóságilag engedélyezett

VÉGELADÁS!

Az üzlethelyiség átadása folytán

már csak szeptember hóban. A még raktáron levő árukat minden elfogadható árban árusítom.

SERÉNYI M. Szt.-László-tér, Sas-szálloda kapuja mellett.

Még csak 3 hétig.

FIGYELEM.

A közelgő iskolai idényre úgy fiu, mint leánykák részére szükséges mindenféle gyermek-ingek, szoknyák, alsónadrágok és ágyneműek

a legolcsóbb árban kaphatók

Kovács L. és Társánál

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

Uj áruházunk Zöldfa-utca elején.

Uj áruházunk Zöldfa-utca elején.